

Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ ΔΕΠ ΤΩΝ ΑΕΙ

Το 2004 αποτελεί επετειακή χρονιά για τον συνδικαλισμό του Επιστημονικού Διδακτικού Προσωπικού (ΔΕΠ) των ΑΕΙ: Κλείνουν 30 χρόνια από το ξεκίνημα της δράσης του.

Αμέσως μετά την μεταπολίτευση, το 1974, μέλη ΕΔΠ διαφόρων τότε Σχολών -των μετρημένων στα δάκτυλα των χειρών ΑΕΙ- έθεσαν τις βάσεις για μία πορεία αγωνιστικών διεκδικήσεων, η οποία συνεχίζεται ακόμη και σήμερα. Πολλές και σημαντικές ήταν οι επιτυχίες αυτού του δύσβατου οδοπορικού· περισσότερες όμως ήταν οι απογοητεύσεις!

Ο τιμώμενος συνάδελφος υπήρξε μαζί με μερικούς άλλους από τους πρωτεργάτες του "κινήματος των Παν/κών". Η διαφορά όμως μ' όλους τους άλλους -αυτούς που ξεκίνησαν μαζί του και όσους άλλους έχουν προστεθεί όλα αυτά τα χρόνια- είναι πως ο Παναγιώτης Κοντός συνέχισε χωρίς διακοπή την ατμόσφαιρα αγωνιστική πορεία από το μετερίζι της Φιλοσοφικής Σχολής μέχρι την αφυπηρέτησή του από το Παν/μιο. Και συνεχίζει ακόμη, ύστερα από ομόθυμη και ομόφωνη προτροπή και επιμονή όλων των μελών της σημερινής διοίκησης να παραμένει ενεργό μέλος τη Εκτελεστικής Γραμματείας της ΠΟΣΔΕΠ.

Άντεξε και αντέχει ακόμη!

Ο Παναγιώτης Κοντός είναι "φαινόμενο"!

Το προλογικό αυτό σημείωμα εξηγεί και την θεματική που επέλεξα για την συμβολή μου στον Τιμητικό Τόμο του φίλου, συναδέλφου και συναγωνιστή: Αποτελεί την πεμπτουςία της τριαντάχρονης κοινής μας πορείας αφού αναφέρεται στο "αμφισβητούμενο" ακόμη κρίσιμο ζήτημα της ισότητας των μελών ΔΕΠ, στα πλαίσια του ενιαίου φορέα διδασκόντων.

Α. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

1. Η θεσμική κατοχύρωση του ενιαίου φορέα διδασκόντων, με τη διάταξη του άρθρου 13 του ν. 1268/82, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες κατακτήσεις του συνδικαλιστικού κινήματος του ΔΕΠ, των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Το Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό των ΑΕΙ αποτελείται, σύμ-

φωνα με τη διάταξη αυτή, από το σύνολο των προβλεπόμενων στον ενιαίο φορέα βαθμίδων, δηλ. τους Καθηγητές, τους Αναπληρωτές Καθηγητές, τους Επίκουρους Καθηγητές και τους Λέκτορες. Διδακτικά, Ερευνητικά και Διοικητικά καθήκοντα αναλαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ όλων των βαθμίδων του ενιαίου φορέα¹. Διαφοροποιήσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και αφορούν ιδίως τη δυνατότητα εκλογής σε κάποιο Παν/κό αξίωμα ή θέση, όπου εκλόγμοι είναι μόνο οι ανήκοντες στις δύο ανώτερες Καθηγητικές βαθμίδες, δηλ. εκείνη του Καθηγητή και του Αναπληρωτή Καθηγητή· αντίθετα τα λοιπά μέλη της Συγκλήτου (εκτός δηλ. εκείνων που μετέχουν αυτοδικαίως ως εκ της θέσης ή του αξιώματός τους -μέλη της Πρυτανείας, Κοσμήτορες, Πρόεδροι Τμημάτων) εναλλάσσονται κατά τον νόμο από μέλη ΔΕΠ των κατωτέρων βαθμίδων (Επίκουροι Καθηγητές και Λέκτορες), ύστερα από σχετική εκλογή που διεξάγεται στη Γενική Συν/ση του οικείου Τμήματος. Η έρευνα ακόμη καθώς και η διδασκαλία είναι αυτόνομη, ελεύθερη, αδιαβάθμητη και ανεξάρτητη από τη θέση που κατέχει το μέλος ΔΕΠ στον ενιαίο φορέα. Διατριβές υποψηφίων διδακτόρων παρακολουθούνται και ελέγχονται -ως προς την πορεία τους και εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται από τον νόμο, αλλά και επί της ουσίας- από μέλη ΔΕΠ, ανεξαρτήτως βαθμίδας. Εξακολουθούν δε να παραμένουν ως μέλη των τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών των υποψηφίων διδακτόρων τα μέλη ΔΕΠ και μετά την αποχώρησή τους λόγω συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας².

2. Αυτονόητο είναι, και αυτό αποτελεί αναγκαία συνέπεια της θέσης που κατέχει το μέλος ΔΕΠ, στην ιεραρχική δομή του ενιαίου φορέα, ότι κατά τη διαδικασία εκλογών ή εξελίξεων μελών ΔΕΠ σε ανώτερη βαθμίδα εκείνης που κατέχουν, δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο τα μέλη ΔΕΠ των ανώτερων βαθμίδων. Το αυτό ισχύει και για τα μέλη των Εισηγητικών Επιτροπών κρίσεων των υποψηφίων για την κατάληψη θέσης ΔΕΠ, διαδικασία που είναι πάντοτε ανοικτή (προηγείται δηλαδή προκήρυξη της θέσης) ανεξάρτητα αν η διαδικασία κινείται από ενδιαφερόμενο υποψήφιο που υπηρετεί στο ΑΕΙ ή πρόκειται για νέα θέση. Τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ όλων των βαθμίδων, ως δημόσιοι λειτουργοί³ ανήκουν στην αυτή κατηγορία και έχουν τα αυτά δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις, με μόνες διαφοροποιήσεις των ειδικότερων εκείνων αρμοδιοτήτων οι οποίες αναγκαία απορρέουν από την αντίστοιχη βαθμίδα στην οποία ανήκουν. Με άλλα λόγια τα μέλη ΔΕΠ τελούν υπό τις ίδιες πραγματικές και λειτουργικές συνθήκες, η αναγνώριση δε της ισοτιμίας τους διατυπώνεται ρητά στην προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 13 παρ. 4 του "νόμου πλαισίου".

3. Η σύντομη αυτή αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και δράσης των μελών ΔΕΠ των ΑΕΙ, δείχνει ότι η ισοτιμία μεταξύ τους κατοχυρώνεται

1. Άρθρο 1, παρ.2, ν.2530/97.

2. Άρθρο 45, παρ.5, ν.2413/96.

3. Άρθρο 16 §1 Συντ. 75/86/01.

και συνταγματικά⁴ χωρίς όμως να οδηγεί σε σύγχυση αρμοδιοτήτων, καθηκόντων ή κατάργηση της ιεραρχίας μέσα στον ενιαίο φορέα μεταξύ εισαγωγικής και καταληκτικής βαθμίδας. Η επίσης συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία στην έρευνα και στη διδασκαλία που αναλαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ όλων των βαθμίδων, ως δημόσιοι λειτουργοί είναι σύμφυτη με την έννοια της *ίσης μεταχείρισης*⁵ (ως συνέπεια της αρχής της ισότητας), που οφείλουν τα συντεταγμένα όργανα της πολιτείας να επιφυλάσσουν με κάθε ευκαιρία στα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ. Κατά συνέπεια διακρίσεις του νομοθέτη ή των οργάνων της Διοικήσεως που συνεπάγονται διαφορετική μεταχείριση μιας βαθμίδας ΔΕΠ, σε σχέση με τις υπόλοιπες, αν δεν επιβάλλονται από λόγους γενικότερου ή δημοσίου συμφέροντος, προφανώς προσκρούουν ευθέως στη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 4 του Συντ. 75/86/01.

Β. Η νομοθετική "παραβίαση" της ίσης μεταχείρισης

1. Με τη διάταξη του άρθρου 13, παρ.2, περίπτ. θ του ν.2530/97, τα προβλεπόμενα επιδόματα⁶ για όλα τα μέλη ΔΕΠ, ανεξαρτήτως βαθμίδας προσανέξονται μόνο για τους Καθηγητές χωρίς καμία αιτιολογία εφόσον έχουν συμπληρώσει 25ετή υπηρεσία. Η ρύθμιση αυτή που εισάγει η παραπάνω διάταξη, όπως είναι διατυπωμένη, δημιουργεί μια ευμενή μισθολογική διάκριση υπέρ των μελών ΔΕΠ που ανήκουν στην βαθμίδα του Καθηγητή, αποκλείει δε όλους όσους ανήκουν στις λοιπές βαθμίδες (Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουρους Καθηγητές, Λέκτορες) του ΔΕΠ, αν και αυτοί τελούν, όπως και οι πρώτοι υπό τις *ίδιες πραγματικές και λειτουργικές συνθήκες*, αν και ρητά αναγνωρίζεται η *ισοτιμία* τους, στα πλαίσια του ενιαίου φορέα ΔΕΠ, με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 13, παρ.4 του ν.1268/82.

2. Ανατρέχοντας ακόμη στην εισηγητική έκθεση του νόμου, ο ερμηνευτής και εφαρμοστής της διάταξης, θα διαπιστώσει ότι ο νομοθέτης για να στηρίξει αυτή την διαφοροποίηση, επικαλείται το τεκμήριο της αυξημένης γνώσης και εμπειρίας των Καθηγητών, σε σχέση με τις υπόλοιπες κατώτερες βαθμίδες των μελών ΔΕΠ, καθώς και τον κίνδυνο πρόωρης αποχώρησής τους από τα ΑΕΙ, γι' αυτό και χαρακτηρίζει την προσαύξηση των επιδομάτων "κίνητρο παραμονής". Δεν συναρτά δηλ. ο νομοθέτης την ευμενή αυτή υπέρ των Καθηγητών μεταχείριση, με κριτήρια συναπτόμενα με την ύπαρξη πραγματικής κατάστασης που χρήζει νομικής προστασίας ούτε επικαλείται για την απόκλιση αυτή συγκεκριμένη επιτακτική ανάγκη που

4. Άρθρο 4 και 16 Συντ. οπ. παρ. αλλά και ν.2530/97, άρθ.1, παρ.2 οπ. παρ. κατ'εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων.

5. Βλ. τις ΑΠ 34/1998 (Ολομ), ΝοΒ, 47, 248 και ΑΠ 13/2003 (Ολομ) ΝοΒ, 51, 1419 που διαλαμβάνουν χρήσιμες σκέψεις, ιδίως δε η τελευταία στην οποία καταγράφεται ενδιαφέρονσα γνώμη της μειοψηφίας.

6. Διδακτικής προετοιμασίας, βιβλιοθήκης και ερευνητικό άρθρο 13, οπ.αρ.2 περ.γ, δ και ε, ν.2530/97.

στοχεύει στην εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος. Το επικαλούμενο δε κριτήριο της αυξημένης γνώσης και εμπειρίας, και εκ της διατυπώσεώς του, είναι γενικό και αόριστο εκ τούτου δε επισφαλές και μη αξιολογικό.

3. Η αυθαίρετη αυτή νομοθετική διάκριση των μελών ΔΕΠ σε δύο κατηγορίες των Καθηγητών με πολυετή θητεία (25ετία) και των λοιπών βαθμίδων με την αυτή προϋπηρεσία, δημιούργησε επικίνδυνο ρήγμα στον ενιαίο φορέα διδασκόντων, με αναγκασία συνέπεια την προσφυγή μεγάλης μερίδας των τελευταίων στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια προκειμένου να προασπίσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα, τα οποία θεώρησαν ότι εθίγοντο⁷.

Γ. Ο ερμηνευτικός παράδρομος και η απόληξη της δικαστικής σκέψης

1. Στις εν εξελίξει ένδικες διεκδικήσεις μελών ΔΕΠ (διαφόρων Τμημάτων και ΑΕΙ), που ανήκουν στις κατώτερες του Καθηγητή βαθμίδες (δηλ. Αναπληρωτές, Επίκουροι, Λέκτορες), παρατηρείται ένας ερμηνευτικός "πλουραλισμός" των ισοχουσών διατάξεων⁸ από οριστικές και τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις⁹, οι οποίες θέτουν ευρύτερα και κρισιμότερα προβλήματα εκείνων που άπτονται της θεμιτής και επιβεβλημένης συχνά διαφορετικής ερμηνευτικής προσέγγισης.

1.1. Ο δικαστής που καλείται να επιλύσει τη συγκεκριμένη διαφορά προσφεύγει κατ' ανάγκη σε ερμηνεία των κειμένων σχετικών διατάξεων, έτσι ώστε η δουλειά αυτή να γίνεται κατά τρόπο μεθοδολογικά ορθό και ουσιαστικά δίκαιο. Λύσεις που έχουν δοθεί σε παρόμοιες υποθέσεις από το ίδιο ή άλλο δικαστήριο δεν δεσμεύουν κατ' αρχή τον εφαρμοστή και ερμηνευτή του δικαίου¹⁰, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η νομολογία δεν επηρεάζει, ως διαγνωστικός παράγοντας την ερμηνευτική διαδικασία σε βαθμό που ενίοτε συγκαθορίζει το αποτέλεσμα της¹¹. Επί πλέον αξίζει να σημειωθεί ότι στον εφαρμοστή του δικαίου αναγνωρίζεται ένα πεδίο θεμιτής πραγματώσεως της προσωπικής του αξιολογήσεως γιγονός το οποίο σε καμία περίπτωση δεν του παρέχεται ευχέρεια να αποφασίζει κατά το δοκούν

7. Η υπαγωγή αμφοβητούμενων υποθέσεων κρίσεων κλπ. Λεκτόρων στα Διοικητικά Εφετεία με τον ν.2944/01 έχει καθαρά δικονομικό χαρακτήρα, η δε αφαίρεση αυτής τη αρμοδιότητας από το ΣτΕ, αιτιολογείται αν και μη επαρκώς, από τον μεγάλο όγκο των υποθέσεων του Ανωτάτου Διοικητικού δικαστηρίου τον οποίο επιθυμούσε ο νομοθέτης να αποσυμφορίσει.

8. Συντ. 4 §1, ν.2530/97, ν., 1268/82, ν.2413/96.

9. Οι αποφάσεις αυτές δεν έχουν δημοσιευθεί στον περιοδικό νομικό τύπο- παρατίθενται πρακτ. οι πλέον χαρακτηριστικές από αυτές (Πρωτόδικες και Εφετειακές).

10. Όπως συμβαίνει στο αγγλοσαξωνικό δίκαιο που ισχύει η αρχή της τυπικής δεσμευτικότητας των δικαστικών προηγούμενων (precedents) Βλ. Κοζύρης, Φ. "Τρεις προβληματισμοί στην αμερικανική θεωρία του δικαίου, ΝοΒ 39 σ.215επ(716). Οι ένδικες αμφοβητήσεις των μελών ΔΕΠ εκδικάζονται από τα Διοικητικά δικαστήρια (ν.1406/83 αρθ.6), αφορούν δε διαφορές (μισθολογικές) μεταξύ αυτών και του Δημοσίου- πρόκειται δηλ. για ιδιωτικές διαφορές ουσίας κατά το ηπειρωτικό σύστημα του ιδιωτικού δικαίου, στο οποίο ανήκει και το δικό μας δικαίον σύστημα.

11. Βλ. Larenz-Canaris, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, έκδ. 3^η 1995, σ.135επ και 252επ.

και να εκφεύγει η κρίση του από κάθε ορθολογικό έλεγχο¹². Εκτός πάντως από τα αντικειμενικά τελολογικά κριτήρια τα οποία κατευθύνουν την σκέψη του, η νομική παράδοση και η νομολογία συγκροτούν τον ελεγκτικό μηχανισμό της κρίσης του.

1.2. Το αίτημα λ.χ. των μελών ΔΕΠ για ίση μεταχείριση με τους πρωτοβάθμιους Καθηγητές, με τη μορφή της επέκτασης της άνω προσαύξησης των επιδομάτων, που αυθαίρετα κλπ. παρέχει ο νόμος μόνο στους Καθηγητές, αποτελεί ταυτόχρονα και νομική επιταγή για εφαρμογή της συνταγματικής αρχής της ισότητας, αφού απ' αυτήν απορρέει και εκδηλώνεται με τα ουσιωδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις τα οποία επικαλούνται, εν τέλει δε πιστοποιούνται από κείμενα νόμων αλλά και πάγιας θέσης της νομολογίας¹³.

2. Ο δικαστής στα πλαίσια της δέσμευσής του από τον νόμο, αντλεί το αξιολογικό κριτήριο από τον ίδιο τον εφαρμοζόμενο κανόνα δικαίου. Η απαίτηση επομένως, από όποιον έχει έννομο συμφέρον και θεωρεί ότι θίγεται, το κριτήριο αυτό να εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις αξιολογικά ουσιωδώς όμοιες περιπτώσεις, υπαγορεύεται από την αρχή της ισότητας, ως έκφραση της ιδέας της δικαιοσύνης. Επομένως η *ίση μεταχείριση*, ως συνέπεια της *αρχής της ισότητας* αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την ασφάλεια του δικαίου· περαιτέρω δε απολήγει και στην ισότητα της δικαστικής μεταχείρισης ομοίων περιπτώσεων, εν τέλει δε στην δέσμευση (ή στην υπακοή) του δικαστή στις αξιολογικές αποφάσεις του νομοθέτη (κοινοῦ ή συνταγματικού).

2.1. Η μεθοδολογική αποσκευή του δικαστή κατά το στάδιο της επιτέλειας του ερμηνευτικού καθήκοντος αποτελείται από *κανονιστικά* αλλά και από *πραγματιστικά* στοιχεία. Ο βαθμός δε της νομικής δεσμευτικότητας της ερμηνευτικής μεθόδου ποικίλλει ανάλογα με το συγκεκριμένο μεθοδολογικό εργαλείο που κάθε φορά επιλέγει και χρησιμοποιεί ο δικαστής. Η επιχειρηματολογία και οι μορφές της, ως μέθοδος διάγνωσης και αποσαφήνισης των νομικών εννοιών αλλά και στάθμισης πραγματικών δεδομένων για τον εντοπισμό της λογικής δομής τους καθώς επίσης και της σημασίας τους, αποτελούν επεξεργασμένες μορφές ερμηνευτικών μεθόδων τις οποίες αξιοποιεί η σύγχρονη μεθοδολογία του δικαίου· η αναλογία, ο κανόνας της αξιοποίησης των νομολογιακών δεδομένων ή η δικαιουσυνκριτική θεώρηση¹⁴ κλπ. κλπ, αποτελούν ενδεικτικές μορφές ερμηνευτι-

12. Βλ. αναλυτικά σε Παπανικολάου Π. *Μεθοδολογία του Ιδιωτικού Δικαίου και ερμηνεία των Δικαιοπραξιών*, 2000, σ. 219επ, όπου παρατίθεται και σχετική βιβλιογραφία. Πρβλ και Γεωργιάδη Απ. *Γενικές Αρχές Αστικού δικαίου*, 1977, §6 αρ.40.

13. Βλ. πρην. υποσ. 4,5 και ΣτΕ 3582/96, 3587/97, 466/99 και Δ.Πρ.ΑΘ. 8031/02 και Δ.Εφ.ΑΘ. 3849/03.

14. Βλ. Στατιάτης Κ. *Η θεμελίωση των νομικών κρίσεων. Εισαγωγή στη μεθοδολογία του Δικαίου*, 5^η

κών μεθόδων τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εφαρμοστής του δικαίου κατά την ενάσκηση του ερμηνευτικού του έργου.

2.2. Πρωταρχική ύλη πάντως για την ερμηνευτική διαδικασία αποτελεί το γλωσσικό στοιχείο, ως πρώτο ερμηνευτικό βήμα. Η σημασία μίας λέξης ή μίας φράσης των ερμηνευομένων κειμένων αποκαλύπτεται μόνο μέσω του γενικότερου νοηματικού συνδέσμου του όλου κειμένου. Η τελική όμως διάγνωση του γενικού νοήματος του κειμένου συντελείται μόνο σε συνάρτηση με τη σημασία των κατ' ιδίαν λέξεων και εκφράσεων που την απαρτίζουν, και συγκροτούν την σχετική διάταξη του νόμου¹⁵.

3. Η νοηματική συνάφεια προς την γλωσσική έκφραση καθώς επίσης η ρυθμιστική πρόθεση και οι παραστάσεις του ιστορικού νομοθέτη, αντικειμενικά και τελολογικά κριτήρια, ο επιδιωκόμενος με τη συγκεκριμένη ρύθμιση ειδικότερος σκοπός, η συστηματική θέση του συγκεκριμένου κανόνα δικαίου μέσα στη γενικότερη ρύθμιση του θεσμού στον οποίο ανήκει και υπηρετεί κλπ. κλπ, αποτελούν αξιολογικά στοιχεία ή ενδείξεις που λαμβάνονται υπ' όψη από τον δικαστή, σε διάφορες φάσεις της ερμηνευτικής διαδικασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο αποτυπώνεται η διαλεκτική πορεία του εφαρμοστή του δικαίου, ανάμεσα στην αναζήτηση και την επιλογή των νομικά κρίσιμων στοιχείων του βιοτικού πραγματικού αφ' ενός και της διαμόρφωσης, των νομικών κριτηρίων βάσει των οποίων θα χωρήσει η τελική νομική αξιολόγηση αφ' ετέρου¹⁶.

3.1. Το κανονιστικό στοιχείο δηλ. οι κείμενες και ισχύουσες διατάξεις αναγνωρίζουν ρητά, όπως σημειώθηκε παραπάνω, την ισοτιμία μεταξύ των μελών ΑΕΙ όλων των βαθμίδων. Ρητά επίσης ο κοινός νομοθέτης διατυπώνει τη βούλησή του και απονέμει σ' όλα τα μέλη ΔΕΠ (ανεξαρτήτως βαθμίδας) την ιδιότητα του δημοσίου λειτουργού¹⁷. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο αυτός νομοθέτης διευκρινίζει με σαφήνεια το νόημα της συνταγματικής διάταξης του αρθ. 16, παρ. 6 που ορίζει ότι: "*οι Καθηγητές των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί*". Δηλαδή όταν ο συνταγματικός νομοθέτης ομιλεί περί Καθηγητών ΑΕΙ, εννοεί

έκδ. 2002, σ. 137, 259 και passim. Πρβλ. Παπανικολάου Π., *οπ. παρ.*, σ. 24επ.

15. Σταμάτης, *οπ. παρ.*, σ. 166επ και 339επ, Παπανικολάου, *οπ. παρ.*, σ.35 και Fr. Müller, *Juristische Methodik*, 7^η έκδ., 1997, αρ.222.

16. Gadamer Hans-Georg. *Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*, 6^η έκδ. 1990, σ. 270 και Παπανικολάου, *οπ. παρ.*, σ. 48επ., αντί άλλων.

17. Η διάκριση μεταξύ δημοσίου λειτουργού και δημοσίου υπαλλήλου έχει συγκεκριμένο νομικό περιεχόμενο: Ο δημόσιος υπάλληλος υπόκειται σε ιεραρχική εξάρτηση από τη δημόσια υπηρεσία στην οποία υπηρετεί κλπ., εκφράζει δε *εμμέσως* τη βούληση της πολιτείας, δια μέσου των προϊσταμένων του. Ο δημόσιος λειτουργός αντιθέτως, απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των διδακτικών, ερευνητικών ή άλλων δικαιοδοτικών καθηκόντων του, στο μέτρο δε και στον βαθμό που εκφράζει τη βούληση της πολιτείας, την εκφράζει κατά τρόπο άμεσο.

τα μέλη ΔΕΠ, όλων των βαθμίδων.

3.2. Η κατηγοριοποίηση επομένως που επιχειρούν δικαστικές αποφάσεις διατυπώνοντας την σκέψη ότι "οι Καθηγητές πρώτης βαθμίδας κλπ. αποτελούν διαφορετική κατηγορία πανεπιστημιακών λειτουργών, σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη των ΔΕΠ των ΑΕΙ κλπ."¹⁸ αποτελεί προφανώς ιδιότυπη μορφή contra legen¹⁹ ερμηνείας, χωρίς όμως νομικό ή άλλο έρεισμα που να την νομιμοποιεί. Απίθανη επίσης η εκδοχή να πρόκειται για κάποια μορφή extra legen (αλλά intra jus) δηλ. υπερβατικής περαιτέρω διάπλασης του δικαίου (gesetzesübersteigende Rechtsfortbildung), η οποία προφανώς είναι εναρμονισμένη με το γενικότερο αξιολογικό σύστημα της ιδιωτικής έννομης τάξης στην οποία και ενσωματώνεται η νέα νομική διαμόρφωση. Εκτός αν πρόκειται για περίπτωση περαιτέρω διάπλασης του δικαίου, που καλύπτεται από το λεκτικό νόημα της διάταξης! Δεν πρόκειται όμως περί αυτού αφού την σκέψη του αυτή το δικαστήριο αιτιολογεί με το επιχείρημα πως οι Καθηγητές (πρώτης βαθμίδας) "εκλέγονται με ειδικό τρόπο που προϋποθέτει αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, διαθέτουν μακροχρόνια δραστηριότητα και εμπειρία στην έρευνα και διδασκαλία, έχουν αυξημένη ευθύνη για την ομαλή λειτουργία του Παν/μίου κλπ."²⁰ ακόμη δε, συνεχίζει τη σκέψη του το δικαστήριο "δεν τελούν (εννοεί τις υπόλοιπες βαθμίδες ΔΕΠ) κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες με τους Καθηγητές και ως προς την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση". Επιχειρεί δηλ. να θεμελιώσει τις σκέψεις του με πραγματολογικά στοιχεία τα οποία δεν εντάσσονται στο πραγματικό του όποιου κανόνα δικαίου -είτε τον επικαλείται είτε τον έχει απλώς κατά νου το δικαστήριο.

3.3. Περαιτέρω και στην ίδια πάντοτε αντίληψη κατασκευής πραγματολογικών στοιχείων από το δικαστήριο αντίθετων του πραγματικού των κειμένων διατάξεων, που ερμηνεύουν, σημειώνουμε τις σκέψεις της Δ. Πρ. Αθ. 8657/01, με τις οποίες απορρίπτεται ο ισχυρισμός των εναγόντων για παραβίαση της αρχής της ισότητας με την ευμενή υπέρ των Καθηγητών μεταχείριση του νομοθέτη για επαύξηση των επιδομάτων τους, εφ' όσον έχουν συμπληρώσει 25 έτη υπηρεσία. "Η κατά τα ανωτέρω δε προσαύξηση δεν αποτελεί προνόμιο υπέρ αυτών (εννοεί τους Καθηγητές πρώτης βαθμίδας) που συνιστά άνιση μεταχείριση των λοιπών βαθμίδων ΔΕΠ αλλά απλή συνέπεια του ότι ο νομοθέτης... λαμβάνει πρόνοια ώστε να αποφευχθεί η αποψίλωση (sic) των ΑΕΙ, από επιστήμονες με την κατά τεκμήριο, λόγω βαθμίδας ικανή επιστημονική και διδακτική εμπειρία, αλλά και να μην διακόπτονται εν εξελίξει οι εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες

18. Βλ. Δ. Πρ. ΑΘ. 4198/02.

19. Βλ. σχετικό έργο του Λιτξερόπουλου. Η νομολογία ως παράγων διαπλάσεως του ιδιωτικού δικαίου, 1932, σ. 82επ. Κεφάλαιος Χ. Τριτενέργειες των Ενοχικών σχέσεων, 1986, σ. 195επ. και Παπανικολάου, οπ. παρ., σ. 289επ. και τις εκεί παραπομπές.

20. Δ. Πρ. ΑΘ. 4198/02, οπ. παρ.

(*εκπόνηση διδακτορικών διατριβών κλπ.*)". Η πρωτόδικη αυτή απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών επικυρώθηκε ύστερα από την απόρριψη της έφεσης που άσκησαν οι ηττηθέντες διάδικοι, μέλη ΔΕΠ κατώτερης βαθμίδας του Καθηγητή, με την υπ' αρ. 3884/03 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η τελευταία αυτή εφετειακή απόφαση αποκτά ιδιαίτερη αξία διότι: **α)** πάρθηκε κατά πλειοψηφία, **β)** η ορθή άποψη της μειοψηφίας καταγράφηκε, **γ)** υπερίσχυσε σε άλλη απόφαση του ιδίου Τμήματος με άλλο εισηγητή και **δ)** τις σκέψεις της υιοθέτησαν μεταγενέστερες αποφάσεις άλλων Τμημάτων του αυτού Εφετείου.

3.4. Οι απορριπτικές αποφάσεις του Διοικητικού Πρωτοδικείου, ή Διοικητικού Εφετείου²¹ (Αθηνών) των αγωγών ή εφέσεων αντίστοιχα των μελών ΔΕΠ, εμμένουν στις σκέψεις που αναφέρονται παραπάνω και είτε είναι εκτός των κείμενων διατάξεων είτε λαμβάνουν υπ' όψη τους πραγματικά περιστατικά αναπόδεικτα ή υποθετικά και πάντως αντίθετα με τα επικαλούμενα και αποδεικνυόμενα, με προσκομιζόμενα έγγραφα από τους ενδιαφερόμενους διαδίκους.

3.5. Προφανώς το δικαστήριο *σκέφθηκε contra* στις ισχύουσες διατάξεις και επιδίωξε να διαπλάσει κανόνα δικαίου με σκέψεις κατ' εξοχή πολιτικής και κοινωνικής σκοπιμότητας. Η μεθοδολογική όμως αυτή δράση του εκφεύγει των πλαισίων που τάσσουν οι κανόνες του θετικού δικαίου, όπως αυτοί αποκαλύπτονται μέσα από το εσωτερικό σύστημα της συνολικής έννομης τάξης. Εκτός αν το δικαστήριο τις αγνοούσε, οπότε το αξίωμα *jura novit curia*, δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση. Περαιτέρω αγνοείται παντελώς από τα δικαστήρια, που ακολουθούν την ιδιότητα αυτή ερμηνευτική οδό, η έννοια της ιδιότητας του *δημόσιου λειτουργού* που απονέμεται από τον συνταγματικό νομοθέτη στα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ. Το μέλος ΔΕΠ των ΑΕΙ οποιασδήποτε βαθμίδας, ως δημόσιος λειτουργός, απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των διδακτικών, ερευνητικών ή άλλων δικαιοδοτικών καθηκόντων του²². Σειρά όμως αποφάσεων²³ εξομοιώνουν τα μέλη ΔΕΠ με δημοσίους υπαλλήλους παραγνωρίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον θεσμικό τους ρόλο στα ΑΕΙ, ως *δημοσίων λειτουργών*. Επικαλούνται λχ. προς στήριξη του συλλογισμού τους, αποφάσεις του ΣτΕ, που πράγματι επιλύουν διαφορές μεταξύ υπαλλήλων και διοικήσεως προκειμένου να στηρίξουν την εσφαλμένη ερμηνευτική εκδοχή ότι η ένδικη προσάυξηση των επιδομάτων δεν αποτελεί επί πλέον αμοιβή αλλά κίνητρο(!) για την παραμονή των πρωτοβάθμιων Καθηγητών στην υπηρεσία, μετά την "*εξάντληση της μισθολογικής και βαθμολογικής τους εξέλιξης*". Οι Καθηγητικές όμως βαθμίδες στον ενιαίο φορέα του ΔΕΠ, δεν

21. Δ.Πρ.Αθ. 4379/00, 5568/00, 8555/01, 8656/01, 8637/01, 8837/01, 8658/01, 390/02, 391/02, 392/02, 1717/02, 1718/02, 9589/02, 4212/03, 4214/03, Δ.Εφ.Αθ 3884/03, 3090/03, 3372/03.

22. Βλ. πρπν. υποσ. 17.

23. Δ.Πρ.Αθ. 4198/02, 8657/01, 4379/00, 5668/00 κ.α (αδμμ.).

έχουν σχέση με το βαθμολόγιο των ΔΥ. Το δε στερεοτύπως επικαλούμενο "κίνητρο" παραμονής κλπ, υπονοεί ως δεδομένο (δηλ. αποδεδειγμένο) το πραγματικό γεγονός μαζικής αποχώρησης (ή έστω κινδύνου αποχώρησης) των Καθηγητών πριν την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας τους. Ο επικείμενος έστω κίνδυνος παρόμοιας αποχώρησης και συνεπώς "αποψίλωσης" των ΑΕΙ από τους Καθηγητές, που θα συνεπάγονταν την διακοπή των εκπαιδευτικών και ερευνητικών τους έργων, είναι εξωπραγματικός, αναπόδεικτος, όλως υποθετικός, στηρίζεται δε σε εσφαλμένη πραγματική προϋπόθεση η οποία δεν προκύπτει από τον νόμο. Απλώς ο νόμος ορίζει τα τελείως αντίθετα των υποθετικών κινδύνων κλπ. που επικαλούνται αυτές οι αποφάσεις²⁴. Και αν ακόμη καθ' υπόθεση ο νόμος προέβλεπε την διακοπή των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Καθηγητή, με την αποχώρησή του (οι αποφάσεις υπονοούν την πρόωγη αποχώρηση, γι' αυτό και η ανάγκη του κινήτρου παραμονής), δηλ. διαφορετική ρύθμιση από εκείνη που πραγματικά ισχύει, τότε πάλι η πραγματικότητα διαψεύδει το δικαστήριο αφού είναι τελείως διαφορετική, ως προς τις συνέπειες εκείνης που προβάλλει και εμφανίζει ως κίνδυνο "αποψίλωσης".

3.6. Πέραν τούτου όμως, 25 έτη υπηρεσίας τα μέλη ΔΕΠ, ιδίως της βαθμίδας του Καθηγητή, συμπληρώνουν, κατά κανόνα, λίγο χρόνο πριν την αυτοδίκαιη αποχώρησή τους από την υπηρεσία. Επομένως χρονικά περιθώρια για να μην σπεύσουν σε πρόωγη αποχώρηση από τα ΑΕΙ οι πρωτοβάθμιοι Καθηγητές άλλως να αποκτήσει ουσιαστικό νόημα κάποιο "κίνητρο" παραμονής τους σ' αυτά και πέραν της 25ετίας, δεν υπάρχουν. Στην προκειμένη όμως περίπτωση πρωτίστως σφάλει η ερμηνευτική εγκύκλιος που επιδιώκει να στηρίξει την αντισυνταγματική διάταξη, διατυπώνοντας παρόμοια σκέψη. Το πρόβλημα όμως με τις δικαστικές αποφάσεις (όσες την επικαλούνται) είναι πως την αποδέχονται χωρίς στοιχειώδη βάσανο έστω της κοινής λογικής. Η ευθύνη δε των δικαστηρίων για παρόμοιους ερμηνευτικούς ακροβατισμούς που καταλήγουν σε απορριπτικές των αιτημάτων αποφάσεις είναι συγκεκριμένη, αφού οι ενδιαφερόμενοι διάδικοι επικαλούνται και το νόμο αλλά και αποδεικνύουν τα πραγματικά περιστατικά που επικαλούνται. Ανάγκη συνδρομής περαιτέρω οικονομικής ενίσχυσης για να μην αποχωρήσουν από το Παν/μιο (δηλ. κινήτρου παραμονής) έχουν μάλλον οι κατώτερες του Καθηγητή βαθμίδες, δεδομένου ότι οι μετακινήσεις τους προς τον ιδιωτικό τομέα ιδίως -που οδηγούν συχνά σε λύση της υπηρεσιακής τους σχέσης με τα ΑΕΙ- είναι συχνότερες, και πολυαριθμότερες τα τελευταία χρόνια.

4. Η μεθοδολογικά ορθή ερμηνευτική προσέγγιση της επίμαχης διάταξης της περ. θ, της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν.2530/97, που σηματοδοτεί και την ουσιαστικά δίκαιη επίλυση της συγκεκριμένης διαφοράς εκκινεί από το κείμενο της παρ. 4 του

24. Βλ. πρπν. υποσ. 2.

άρθρου 13 του ν.1268/82 (γνωστού ως "νόμου πλαισίου" για την ανώτατη παιδεία). Μ' αυτή τη διάταξη τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, όπως σημειώθηκε παραπάνω, αναγνωρίζονται ως "δημόσιοι λειτουργοί", εκ τούτου δε τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία για τους Καθηγητές των ΑΕΙ, επεκτείνονται στο σύνολο των μελών ΔΕΠ· πρόκειται δηλ. για τη θεσμική κατοχύρωση του ενιαίου φορέα διδασκόντων. Η διαπίστωση επομένως, της ρητά διατυπωμένης άποψης της μειοψηφίας²⁵, ότι η ρύθμιση που προσαυξάνει τα επιδόματα μόνο στους Καθηγητές αναγνωρίζει μία ευμενής διάκριση υπέρ των μελών ΔΕΠ που ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή, είναι ορθή και δίκαιη, ανταποκρίνεται δε στην αρχή που επιτάσσει την ίση μεταχείριση αξιολογικά ομοίων περιπτώσεων, γι' αυτό και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι παραβιάζεται μ' αυτόν τον τρόπο η αρχή της ισότητας, αφού αποκλείονται από την προσαύξηση των επιδομάτων όσοι ανήκουν στις λοιπές βαθμίδες ΔΕΠ (Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουροι Καθηγητές, Λέκτορες) και έχουν 25ετή υπηρεσία.

4.1. Η αστήρικτη και μεθοδολογικά αίολη ερμηνευτική εκδοχή η οποία χωρεί σε κατηγοριοποίηση των μελών ΔΕΠ και θεωρεί εσφαλμένως πως οι ανήκοντες στις κατώτερες του Καθηγητή βαθμίδες δεν τελούν δήθεν υπό τις ίδιες με εκείνες του Καθηγητή πραγματικές και λειτουργικές συνθήκες, αποδεικνύεται τελείως αβάσιμη, αυθαίρετη, κατ' ουσία δε παράνομη και αντισυνταγματική. Τα δεδομένα, που προκύπτουν από κανονιστικά και πραγματικά στοιχεία, δηλ. από τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία δουλειάς του ερμηνευτή και εφαρμοστή του δικαίου, οδηγούν σε σύγκρουση της ρύθμισης αυτής με την Συντ. 4 παρ.1, εκ τούτου δε την καθιστούν ανενεργή ως αντισυνταγματική, αφού ο νομοθέτης δεν συναρτά την ευμενής μεταχείριση της βαθμίδας του καθηγητή με κριτήρια που αφορούν στην ύπαρξη πραγματικής κατάστασης, η οποία χρήζει νομικής προστασίας. Η επικαλούμενη δε αυξημένη εμπειρία των Καθηγητών και η, συνεπεία της ενδεχόμενης πρόωρης αποχώρησής τους, διακοπή των εν εξελίξει εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων (όπως λχ. η εκπόνηση διδακτορικών διατριβών κλπ.), κρίνεται ως κριτήριο επισφαλές και μη αξιολογικό, δηλ. αβάσιμο κατ' ουσία (και κατά το νόμο). Κατόπιν τούτου δεν μπορεί αυτό το επιχείρημα να χρησιμεύσει ως τεκμήριο που θα οδηγήσει σε ερμηνευτικό συμπέρασμα το οποίο θα δικαιολογεί συγκεκριμένη επιτακτική ανάγκη, η οποία στοχεύει στην εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος. Τούτο δε διότι το επιχείρημα-κριτήριο αυτό είναι διατυπωμένο γενικώς και αορίστως.

4.2. Η μειοψηφίασα ορθή ερμηνευτική εκδοχή αντιλαμβάνεται την υπεροχή των συνταγματικών κανόνων ως κριτηρίων ερμηνείας αφού στην συνταγματι-

25. Δ.Εφ.Αθ 3372/03, 3884/03 (αδμ.).

κά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας εμπεριέχονται θεμελιώδεις αξίες της κοινωνικής συμβίωσης, οι οποίες είναι κατ' εξοχή πρόσφορες για τη θεμελίωση των νομικών κρίσεων. Αυτονόητη προϋπόθεση για την επέκταση της ρύθμισης αυτής στο μέλος ΔΕΠ, που δεν ανήκει στη βαθμίδα του Καθηγητή, είναι η συμπλήρωση των 25 ετών υπηρεσίας. Η τελευταία αυτή σκέψη, σε συνδυασμό με τους εσφαλμένους ερμηνευτικούς χαρακτηρισμούς που θεωρούν την προσαύξηση ως (οικονομικό) κίνητρο και όχι "επί πλέον αμοιβή" πείθει, εν όψει και των εκβληθέντων επιχειρημάτων ως νόμω αβάσιμων, (κατηγοριοποίηση των μελών ΔΕΠ, "αποψίλωση" ΑΕΙ από υποθετικές αποχωρήσεις κλπ. κλπ.) ότι πρόκειται για ειδική μορφή χρονο-επιδόματος που χορηγεί ο νομοθέτης αυθαιρέτως μόνο στους Καθηγητές.